

thenajského vlysu. Jde o výběr z hlavního souboru, který se chová v Britském muzeu; proto je zde ze západní strany vlysu jen jeden výjev. Jsou to záběry originálních desek ve stavu fragmentárním s několika výseky detailů. Škoda, že reprodukce tohoto alba nejsou ve větším měřítku. Autor se kloní k mínění, že návrh reliéfu je dílem jednoho mistra, nejspíše Feidia, a poukazuje, že provedení je výtvořem řady uměleckých rukou, jak bylo zjištěno formálním rozбором díla zvláště v poslední době. Nedopatřením je uvedeno, že průvod se začíná na straně jihovýchodní, místo jihozápadní.

Gabriel Hejzlar

Archeologické vykopávky v Myrmekeiu na východním Krymu při průlivu Kerčském, začaté V. F. Gajdukevičem v r. 1934, rozvinou se do větší šíře, neboť došlo k archeologické spolupráci sovětsko-polské, kterou zorganizovalo museum leningradské Ermitáže a Národní museum ve Varšavě. Výtěžky výkopů polského úseku v r. 1956, jež řídil K. Michalowski, byly vydány jako I. svazek seriové publikace nesoucí označení **Wykopaliska polsko-radzieckie w Mirmeki: Kazimierz Michalowski, Mirmeki. Wykopaliska odcinka polskiego w r. 1956.** Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1958. Str. 166, tab. 17, plánek 8, obr. 141. Cena 60 zł.

Výsledky výzkumů jsou zachyceny ve třech oddílech. V prvním (str. 7—64) podává K. Michalowski podrobný popis odkrytých domovních staveb, které se podle nalezeného materiálu dají datovati v horní vrstvě do doby římské (až asi do 3.—4. stol. n. l.), v spodní od doby helenistické až do počátku 5. stol. př. n. l. Zdá se, že starší osídlení městské pokleslo v době římské na sídliště vesnické. Z archeologicky prozkoumaného areálu jeví se jeden odkrytý dům jako obytný pro rybáře; v něm má jedna místnost uprostřed kamenný blok, který možná sloužil jako opora stropu. Dům byl zničen požárem asi koncem 2. nebo počátkem 1. stol. př. n. l. Datovací pomůckou je tu zvláště řecká keramika a mince. V jeho těsném sousedství se dochovalo poměrně velmi dobře zařízení lisovny vína in situ, jejíž vzhled, v černo-mořské oblasti zatím jedinečný, je zobrazen fotozáběry a kresebnými rekonstrukcemi. Je to nejvýznamnější výtěžek této kampaně, neboť dává možnost poznati nejen stavební úpravu, ale i proces výroby vína. V druhé části (65—99) se Michalowski zabývá historickou problematikou nalezených předmětů — jsou to keramika importovaná i domácí, lampičky a jiné předměty keramické i drobné plastiky, věci kovové, z kosti a skleněné, užitkové i dekorativní. Jsou tu uvedeny jen význačné doklady a ilustrovány mnohdy i barevně. Všechny ostatní památkový materiál byl publikován prof. M. L. Bernhardovou v katalogu výstavy, která byla z nálezů uspořádána v Národním muzeu ve Varšavě r. 1956.

Třetí část (101—138) přináší příspěvky spolupracovníků prof. Michalowského — jsou to doplňky a přílohy. A. Sadurská pojednává (101—116) obecně o otázce značkování řeckých keramických amfor a určuje původ a chronologii nalezených amforových uch, která jsou i cennou datovací pomůckou. Do katalogu těchto značkových předmětů ze 4.—2. stol. př. n. l. přibrala i zlomky tašek a cihly s výrobními značkami. V. I. Zalkin určil osteologický materiál, W. Terlecki a A. Szemiotová podávají soupis a klasifikaci nalezených mincí z 3.—1. stol. př. n. l. Z. Tomaszewski pojednal o způsobu provedené archeologické dokumentace a H. Jedrzejewská předkládá výsledek svého rozboru stavebního materiálu a chemické analýsy užitě malty. Makrofotografie jejich ukázek a tabulky technologického a chemického rozboru doplňují výklad.

Studie, jež není pouhou nálezovou zprávou, ale do značné míry zpracováním získaného archeologického materiálu, je prováděna množstvím fotozáběrů, většinou zdařilých, mapkou, nárysy plánek a průřezů a kresebnými rekonstrukcemi, které dávají čtenářovi možnost sledovati výkop stavebních zbytků zcela detailně. Kniha, jež zahajuje seriovou publikaci, v níž budou uveřejňovány výsledky výkopných prací z úseku polského polsky a ze sovětského

rusky, s francouzským resumé, je slibným začátkem další mezinárodní spolupráce při archeologickém výzkumu na Krymu, který má historii již delší než 150 let.

Gabriel Hejzlar

Libyca. Pod tímto názvem, který oživuje jméno spisu někdejšího krále mauretánského Juby II. *Λιβυκά*, vychází od r. 1953 v městě Alžiru archeologický zpravodaj (Bulletin du Service des Antiquités de l'Algérie), jehož zakladatelem je Louis Leschi, předčasně zemřelý r. 1954. Příspěvateli jsou jeho spolupracovníci, kteří vesměs vedou nebo vedli archeologické výzkumy v Alžírsku. První část časopisu o dvou sešitech je věnována anthropologii a prehistorii celé Afriky a druhá část, též o dvou sešitech, archeologii a epigrafice oblasti Alžírsko v časovém rozsahu od doby libyjské, přes punskou, římskou, vandalskou do doby byzantské.

Obsah jednotlivých ročníků řady archeologicko epigrafické o rozsahu kolem 400 stran je velmi bohatý. Podává každoroční výtěžky archeologické výzkumné činnosti, t. j. archeologické a epigrafické dokumenty a zpracování jednotlivých vybraných památek nových i starších z alžírských musejních sbírek. V programu nejsou články a studie obecně historické nebo theoretické. Pro ty je určena *Revue Africaine*. Část epigrafická uveřejňuje význačné nápisy nové a starší, dosud nepublikované nebo publikované způsobem nedosti vyhovujícím, a v monografických článcích řeší některé epigraficko historické problémy na podkladě nově získaného materiálu. Zvláštní oddíl je určen pro identifikaci a interpretaci vybraných nových dokumentů. Připojena je kronika nálezů jednotlivých let od r. 1953 podle nalezišť, mezi nimiž přední místo mají: Cherchel (stv. Caesarea), Tipasa, Hippone (Hippo Regius), Khamissa (Thubursicum Numidarum), Madaura, Guelma (Calama), Timgad (Thamugadi), Lambaesis, Tébessa (Theveste), Djemila (Cuicul), Constantine (Cirta) aj. Užitečná je připojená bibliografie publikací, týkajících se oblasti alžírské, sestavená podle jednotlivých historických období od periody libyjskopunské do byzantské.

I. roč., 1953 (vyšel v 1 sešitu). Z nekropole v Portus Magnus (dn. St. Leu) publikuje M. M. Vincent iberskou oinochoi a římskou keramiku z Arezza, Lezoux, Graufesenque aj. z 2. a 1. stol. př. n. l. (13—22). E. Boucher-Colozier traktuje několik plastik z Cherchel, jež jsou jednak v Louvru, jednak v místním museu a jsou upomínkou na vášnivého sběratele uměleckých výtvorů krále Juby II. (23—35). Analýsa a interpretaci více než 50 votivních stél z 2.—4. stol. n. l. v Cuicul, věnovaných Saturnovi, významnému agrárnímu božstvu v Africe, podává M. Leglay. Pravděpodobné zničení památek tohoto kultu (bylo jich použito jako dlažebních kamenů) připisuje autor antagonismu katolíků a donatistů, kteří se rekrutovali ze ctitelů Saturnových (37—76, 10 tabulí). Votivní oltář z vesnice Bourbaki s nápisným vzýváním bohyně Tellus (Terra mater), pro jejíž kult na konci 3. stol. n. l. je v severní Africe hojně dokladů, zvláště v Mauretania Tingitana, více než jinde v říši římské, svědčí o hospodářském životě severní Afriky; jde o ochranu nejen obilí, ale i révy, jejíž pěstování bylo zde podle autora (L. Leschi) zavedeno v době císaře Proba. V tomto místě, jehož antické jméno se nezná, byly odkryty hradby a thermy, sloupy a jiné stavební články (88—94). E. Marec publikuje dvě polychromní mosaiky z doby Antoninů, objevené v poslední době v Hippone, jednu s námětem devíti Mus a druhou s Amorky při vinařské práci. Zbytky budovy, v níž se našly, pokládá autor za vilu Iulianovu, o níž se zmiňuje Augustinus. Městu Hippo Regius byla v poslední době věnována pozornost jako biskupskému sídlu církevního otce Augustina vzhledem ke Congrès International Augustinien r. 1954 (95—108). V Thubursicum Numidarum byl nalezen fragment sochy patrně Marca Aurelia, jež tvořila na tamním fóru protějšek k dřívě objevené portretní soše Lucia Vera (G. Sassy, str. 109—113). Pozoruhodná je portretní hlava císaře Gety v museu v Guelma, jež kdysi ušla zničení nařčenému císařem Caracallou (G. Souville, str. 115—119). Pokračování výzkumu na místě předpokládaného Timici (dn. Sidi-Bon-Chaib nedaleko Rabelais), který vedl J. Marion, přineslo